

A Régiók Bizottsága véleménye „Az EU vegyi anyagokkal kapcsolatos politikájának kihatásairól Európa városaira és régióira”

(2005/C 164/10)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

tekintettel az Elnökség (*) 2004. június 15-i határozatára, amelyben felkérte a „Gazdaság- és szociálpolitika” szakbizottságot saját kezdeményezésű vélemény kidolgozására e tárgyban;

tekintettel a következő dokumentumokra: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vegyi anyagok bejegyzéséről, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), a Vegyi Anyagok Európai Ügynöksége felállításáról, valamint az 1999/45/EK irányelv és a tartós szerves szennyezőanyagokról szóló EK-rendelet módosításáról” és „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 67/548/EGK tanácsi irányelv módosításáról” és „Javaslat európai parlamenti és tanácsi EK-rendeletre, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi EK-rendeletre való hozzáigazítása érdekében”(COM(2003) 644 final);

tekintettel a 2000. március 23-i és 24-i lisszaboni Európai Tanács elnökségi következtetéseire;

tekintettel az Európai Bizottság éves jelentéseire a szubszidiaritás és az arányosság elvének érvényesüléséről szóló jegyzőkönyv 9. cikke szerinti jobb jogalkotásról, ezen belül a legutóbbi, 2003. december 12-én megjelent „Jobb jogalkotás 2003” című jelentésre (COM(2003) 770 final);

tekintettel az Európai Bizottság 1996 májusában indított, az egységes piac jogszabályainak egyszerűsítését célzó kezdeményezésére (SLIM – Simpler Legislation for the Single Market);

tekintettel saját, az Európai Bizottság „Termelékenység: az európai gazdaságok és vállalatok versenyképességének kulcsa” című közleményéről kiadott véleményére (CdR 224/2002 fin) (1);

tekintettel saját, az Európai Bizottság „Iparpolitika a kibővült Európában” című közleményéről kiadott véleményére (CdR 150/2003 fin) (2);

tekintettel saját, az Európai Bizottság 2003. évi, a jogalkotás javítására vonatkozó közleményéről kiadott véleményére (CdR 62/2003 fin) (3);

tekintettel saját, az Európai Bizottság 2003. évi, az egységes piac stratégiájára vonatkozó közleményéről kiadott véleményére (CdR 341/2002 fin) (4);

tekintettel a „Gazdaság- és szociálpolitika” szakbizottság 2004. december 8-án elfogadott véleménytervezetere (CdR 238/2004 Rev 1) (Előadó: **Jochen Riebel**, Hessen szövetségi tartomány szövetségi és európai ügyekért felelős minisztere és a tartomány képviselője a szövetségnél (DE/EPP));

mivel

- 1) A lisszaboni Európai Tanács 2000 márciusában kitűzte azt a célt, hogy az Unió váljon a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasági térségévé.
- 2) Az első négy év elteltével látható, hogy e cél eléréséhez jelentős további erőfeszítésekre van szükség. Ezért az EU különböző politikákra vonatkozó valamennyi javaslatát felül kell vizsgálni különös tekintettel azoknak a nemzetközi versenyképességre gyakorolt hatására.
- 3) Az Amszterdami Szerződéshez csatolt jegyzőkönyv 6. pontja szerint „a közösségi jogalkotás [...] nem lép túl a szükséges mértéken”. A 9. pontban ezen túlmenően az a követelmény is megfogalmazódik, hogy a helyi hatóságok és a gazdaság pénzügyi terheit és közigazgatási feladatait „a lehető legalacsonyabb szinten kell tartani, és azoknak a kitűzött céllal megfelelő arányban kell állniuk”.

(*) E testület neve a korábbi magyar szövegekben Vezetőtestületként szerepelt. A terminológiai változtatásra többek között a Régiók Bizottsága magyar tagjaival folytatott informális eszmecsere követően került sor.

(1) HL C 128., 2003.5.29., 1. o.

(2) HL C 23., 2004.1.27., 16. o.

(3) HL C 73., 2004.3.23., 38. o.

(4) HL C 128., 2003.5.29., 48. o.

- 4) Az EK-Szerződés 2. cikke szerint a Közösség feladatai közé tartozik, hogy elősegítse a gazdasági élet fenntartható fejlődését, a magas foglalkoztatási szintet, a versenyképesség magas fokát, valamint a környezet védelmének és a környezet minősége javításának magas szintjét.
- 5) Az EK-Szerződés 3. cikke szerint a Közösség tevékenysége – az EK-Szerződés 2. cikkében megfogalmazott tevékenységek közül – kiterjed különösképpen a Közösség ipari versenyképességének erősítésére is.

2005. február 23–24-én tartott, 58 plenáris ülésén (a február 24-i ülésen) elfogadta a következő véleményt.

1. A Régiók Bizottsága nézetei

A Régiók Bizottsága

1.1 alapvetően **helyesli** az Európai Bizottság arra irányuló kísérletét, hogy a REACH-rendszer bevezetésével egységes szabályozást teremtsen a vegyi anyagok kezelésére vonatkozóan;

1.2 **úgy véli**, hogy eközben úgy a környezeti és fogyasztóvédelmi igényeknek, mint az európai ipari versenyképesség megőrzésének és erősítésének eleget kell tenni;

1.3 **megállapítja**, hogy a javaslat jelentős terhet ró nem csak a vegyiparra, hanem az egész termelési láncra, de egyben arra is felhívja a figyelmet, hogy egyrészt a környezet és az egészség védelme, valamint a munkavállalók biztonsága, másrészt pedig az innovációs képesség fejlesztése és az érintett iparágak versenyképességének előmozdítása között egyensúlyt kell teremteni;

1.4 **úgy véli**, hogy a jogszabályok túl bonyolultak és azokat az érintettek külső szakértők bevonása nélkül nem tudják alkalmazni;

1.5 **támogatja** a rendelet minden olyan módosítását, amely hozzájárulhat az eljárások egyszerűsítéséhez és a költségek csökkentéséhez. Ez konkrét intézkedéseket tesz szükségessé, különös tekintettel a KKV-kra, amelyek számára a REACH-rendszer megvalósítása aránytalanul nagy költségekkel járhat;

1.6 **úgy véli**, hogy az adatgyűjtést nem szabad kizárólag az éves termelési mennyiségre alapozni, hanem a bejegyzés egyszerűsítését célzó viták során felmerült további kiindulópontokat („kitettségi kategóriák”, „egy anyag egy bejegyzés”, „prioritási listák”) is tekintetbe kell venni. Ez összességében lehetővé tehetné a REACH-rendszer munkamódszerének jobb kialakítását;

1.7 **szükségesnek tartja**, hogy csak a biztonságos alkalmazás szempontjából releváns adatokat gyűjtsék, hogy a rendszer a gyakorlatban működőképes és nem utolsósorban a KKV-k számára finanszírozható legyen. Az adatgyűjtés nem okozhat késéseket a termelésben, forgalmazásban vagy az anyagok felhasználásában, annak érdekében, hogy az ipar továbbra is innovatívan és gyorsan tudjon az új piaci kihívásokra reagálni (time to market);

1.8 a már az előállítók, felhasználók és hatóságok birtokában lévő valamennyi hozzáférhető adat felhasználásában további lehetőséget **lát** a rendelet rugalmasabb kezelésére, miközben a konzorciumok (mindenekelőtt a későbbi felhasználók és a KKV-k általi) létrehozásakor biztosítani kell a szel-

lemi és ipari tulajdon védelmét, illetve adott esetben kártalanítást kell nyújtani. A költségmegosztás fő elemeit rögzíteni kell a rendeletben;

1.9 **megállapítja**, hogy a bejegyzési eljárások végrehajtása során a tagállamok illetékes hatóságaira további feladatok hárulnak majd. Ezek különösen ott öltenek majd jelentős mértéket, ahol a különösen értelmezésre szoruló kritériumok miatt nem világos, hogy bizonyos kötelezettségek érvényesek-e. A bejegyzési eljárást ezért minél kevésbé szabad a felügyeleti tevékenységre alapozni. A lehatárolásra és az eltérésekre vonatkozó rendelkezéseket egyszerűsíteni és pontosítani kell. Szükség esetén másodlagos jog formájában világos értelmezési segédanyagokat kell létrehozni. A felügyelő hatóságoknak bürokrácia-mentes és egyszerű hozzáférést kell biztosítani az ügynökségnél folytatott eljárásokra vonatkozó információkhoz;

1.10 az EU-n belüli egységes eljárás szempontjából alapvetően **helyesli** egy ügynökség felállítását, azt követeli azonban, hogy ennek illetékességi területei és jogosítványai kerüljenek világosabb lehatárolásra, különös tekintettel a további, a vegyi anyagok bejegyzésében illetékes közösségi, nemzeti, regionális vagy helyi intézményekkel való viszonyra;

1.11 **kívánatosnak tartja**, hogy a tagállamok hatóságai számára az ügynökséggel való szoros együttműködésben tegyék lehetővé, hogy helyben segítsék a bejegyzésre kötelezett vállalkozókat a kérvények benyújtásakor, és hogy ennek eredményeképpen a REACH-et átültessék a tagállamok közigazgatási gyakorlatába;

1.12 az ügynökséget független intézménynek **tekinti**, amely szolgáltató intézményként a vállalatoktól függetlenül, az információkat bizalmasan kezelve szervezi az anyagok bejegyzését és értékelését, úgy, hogy közben minél nagyobb nyitottságra törekszik a tudomány és a gazdaságban dolgozó szakemberek irányában;

1.13 **úgy véli**, hogy az ügynökségnek gondoskodnia kell arról, hogy az értékelési eljáráshoz kapcsolódó iránymutatás és előírások garanciát jelentsenek a tagállami hatóságok gyors és egységes intézkedésére. Ehhez világos feladatmegosztásra van szükség az ügynökség és a tagállamok között; nem alakulhat ki vegyes igazgatás; a rendkívül bonyolult szabályozott egyeztetési mechanizmust a várható esetek nagy számára való tekintettel jelentősen egyszerűsíteni és karcsúsítani kell, el kell hagyni az ügynökség és a tagállamok közötti kommunikáció apró részletekbe menő és bürokratikus szabályozását, és az anyagok értékelését egyszerűbb szabályok szerint kell a tagállamok között elosztani, anélkül, hogy már-már az ügynökség alárendelt infrastruktúrájává tennék őket;

1.14 súlyos szabályozási hiányosságokat lát az állatvédelem terén. Noha a rendeletjavaslat szerint a gyártók kötelesek például egy anyag párhuzamos bejegyzése esetén a már meglévő, állatkísérletekből származó adatokat felhasználni, hogy elkerüljék a szükségtelen kettős teszteket, a rendeletjavaslat 23. cikke mégis csupán elvont célként jelöli meg a szükségtelen állatkísérletek elkerülését, és így nem pótolja a konkrét szabályozást;

1.15 **fellép** amellett, hogy a rendelet céljainak – köztük az emberi egészség és a környezet védelme magas szintjének – eléréséhez szükséges állatkísérleteket a mindenképpen elkerülhetetlen szintre korlátozzák, és hogy minden meglévő adatot bocsássonak rendelkezésre. Az állatkísérleteket meg kell tiltani, amennyiben hozzáférhetőek a hatóságok által elismert alternatív vizsgálati módszerek;

1.16 **üdvözli azt az intézkedést**, amely a termelési láncban később következő felhasználókat arra kötelezi, hogy jegyezzék be az anyagok felhasználási módjait, hogy ezáltal az előállító vagy az importőr által be nem jegyeztetett felhasználási területek is ismertté váljanak, és hogy így a lehetséges kockázatoknak megfelelő óvintézkedésekkel elébe lehessen menni;

1.17 **látja** azonban a különösen a KKV-kat sújtó hátrányokat is, akik így kénytelenek kiadni az anyagszállítónak a rájuk jellemző felhasználási módot és ezáltal saját know-how-jukat, vagy pedig jelentős költségeket vállalva saját vizsgálatokat kell, hogy végezzenek;

1.18 **szükségesnek tartja**, hogy az adatok többszöri felhasználásának módozatait pontosan rögzítsék, hogy a költségmegosztást – nem csak az állatkísérletek esetében – és a know-how védelmét a KKV-kat érő hátrányok nélkül lehessen szabályozni.

2. A hatások értékelése

2.1 A rendelettervezet végrehajtása elsősorban mindazon anyagok és készítmények előállítását és importőreit érinti majd, akikre érvényes a bejegyzési kötelezettség és az ahhoz kapcsolódó információtovábbítási kötelezettségek. A fő terhet a vegyiparnak kell majd viselnie. A termelési láncban később elhelyezkedő felhasználóként azonban mindazon ágazatok érintettek, amelyek vegyi anyagokat használnak, vagyis gyakorlatilag a teljes feldolgozóipar és szolgáltató szektor. Az új szabályozás miatt fennáll a veszély, hogy Európában vegyi anyagok tűnnek el a piacról, és emelkedik a vegyi anyagok árszintje. Ez gyengítené az európai feldolgozók versenyhelyzetét Európán kívüli versenytársaikkal szemben. Ezenkívül további, a rendelethez való alkalmazkodás által megkívánt költségekkel kell számolni. Ezért fennáll a veszély, hogy a REACH-rendszer következtében nem csak a vegyiparban csökken majd a termelés és a foglalkoztatás, hanem sok más ágazatban is.

2.2 Különösen érinti ez a kis- és közepes vállalkozásokat. Számos vállalatnak feltehetően már az anyagok bejegyeztetése is személyi és pénzügyi túlterhelést jelent, ha eleget akarnak tenni a REACH részletes előírásainak. Sok esetben nem lesz lehetséges a költségek áremeléssel történő áthárítása a vevőkre,

ami ahhoz vezethet, hogy leállnak bizonyos anyagok gyártásával, és a terméklánc különböző szintjein elhelyezkedő vállalatok léte kerül veszélybe. Éppen ezek a vállalatok alkotják azonban Európát sok ipari régiójának gerincét.

2.3 Több oldalról is kritikák érték az Európai Bizottságnak a rendszer elkövetkező években történő alkalmazásának közvetlen és közvetett költségeire kiszámított, a bírálók szerint alábecsült adatait. Ezért a Régiók Bizottsága üdvözli az Európai Bizottság új, a közvetett költségekkel, a termelési láncban később elhelyezkedő felhasználókkal és az új tagállamokra gyakorolt hatással foglalkozó hatástanulmányát. Meg kellene várni e hatástanulmány eredményeit, mielőtt a Parlament és a Tanács további határozatokat hozna.

2.4 Az új rendszer előnyének tekintik az innovációt, és néhány intézkedés kétségkívül kedvez az eddigieknél nagyobb számú anyag felfedezésének és forgalmazásának. Különösen a végrehajtás első szakaszában azonban negatív hatások is jelentkeznek majd a vállalatok innovációs képességére nézve. A REACH az új termékekkel kísérleti majd a piacrajutást. Nő a vállalatok kockázata, mert kutatásra szánt költségvetésüket további költségek terhelik. A kutatók sok időt töltenek majd régi vegyi anyagok tesztelésével, új termékek kifejlesztése helyett. Márpedig az innovációk jelentik Európa jövőbeli gazdasági sikerének kulcsát. A vegyipar az innovatív köztes termékek kiemelkedően legnagyobb szállítója. A vegyiparban elmaradó innovációk ezért súlyos károkat okoznak más ágazatok innovációs képességének is. A Régiók Bizottsága általában véve még nem tartja elég konkrétnek, sem pedig – a várható hatások tekintetében – elégségesnek azokat a – nagyrészt automatikus – mechanizmusokat, melyek az innovációt lennének hivatottak ösztönözni.

2.5 Egyrészt költségek keletkezhetnek a gazdasági szereplők, a munkahelyek veszélybe kerülését elkönyvelni kénytelen régiók és a végtermékek magasabb árait kifizető fogyasztók számára. Az előnyök az egészségügyben, a környezet- és fogyasztóvédelemben, a munkahelyi biztonság terén, a jogszabályok egyszerűsödésében valamint a vállalatok verseny- és innovációs képessége irányában kifejtett nyomásban fedezhetők fel. Számításon kívül marad azonban, hogy a haszon fáziseltolódással, hosszabb távon jelentkezik, mint a költségek, és csak ekkor jár majd előnyökkel más területek és összességében a társadalom számára

3. A Régiók Bizottsága ajánlásai

A Régiók Bizottsága

3.1 **felszólítja** az Európai Bizottságot, vizsgálja felül a REACH-hez kapcsolódó javaslatokat a szubszidiaritás és az arányosság elvével való összeegyeztethetőségük tekintetében;

3.2 **felkéri** az Európai Bizottságot, hogy legyen tekintettel a polgárookra és fogyasztókra azáltal, hogy egy jelenleg ilyen nagy különbségekkel rendelkező területen biztosítja a vegyi anyagok egységes jelölését; és üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, melynek célja, hogy egységes szabályozást biztosítson az 1981 előtt, illetve után bejegyzett vegyi termékek esetében;

3.3 különösképpen **követeli** a javaslatok a tekintetben történő felülvizsgálatát, hogy a vállalatoknál jelentkező többletadminisztráció és az ezzel összefüggésben felmerülő költségek valóban szükségesek-e a jogalkotás céljainak eléréséhez;

3.4 **úgy véli**, hogy a javaslatok szándékolt célkitűzéseit kevésbé komplex jogi szabályozással is el lehetne érni;

3.5 **felszólítja** az Európai Bizottságot, fontolja meg a viták során már felmerült alternatív javaslatokat a REACH-rendszer egyszerűsítésére;

3.6 könnyítéseket és támogatást **kér** a KKV-k számára az anyagok bejegyztetése terén, hogy sikerüljön megőrizni, ill. megerősíteni a gazdaság teljesítőképességét és a foglalkoztatást Európa iparfüggő régióiban;

3.7 a mennyiségközpontú, a gyártási és behozatali volumenre koncentrált megközelítés helyett inkább a kockázatokra és az anyagoknak való kitettségre alapozó, prioritásokra épülő koncepciót **ajánl**;

3.8 ezzel párhuzamosan további megoldások keresését **ajánlja**, amelyek a jogszabályoknak a bejegyzési, értékelési és engedélyezési eljárás alkalmazói számára történő jelentős egyszerűsítésére és átláthatóbbá tételére irányulnának;

3.9 **kéri** az Európai Bizottságot, vizsgálja meg, mennyiben lehetne az anyagok értékelésekor felhasználni a tagállamokban már meglévő információs rendszereket és adatokat;

3.10 **felszólítja** az Európai Bizottságot, alakítsa más politikai területekkel összeegyeztethető módon a vegyi anyagokkal kapcsolatos politika szabályozását;

3.11 különösképpen **kéri**, hogy az információ célját (veszélyeztetés) szem előtt tartó információs rendszer kerüljön bevezetésre, amely kizárja az információ beszerzésének az értéktelentési folyamat különböző szintjein történő megismétlését;

3.12 az európai vállalatok versenyképessége szempontjából **ajánlja** tárgyalások felvételét a WTO-val, a szabályozás nemzetközi egységesítése érdekében;

3.13 **kéri** az Európai Bizottságot, legyen különös tekintettel arra, hogy javaslatait tegye kritikus vizsgálat tárgyává saját, az egységes piac jogszabályainak egyszerűsítésére (SLIM) és a jogalkotás javítására irányuló kezdeményezései fényében;

3.14 **felszólítja** az Európai Bizottságot, ügyeljen arra, hogy a vegyi anyagot gyártó, ill. értékesítő felelősségének alapelve (a „szennyező fizet” elv, a bizonyítás terhének megfordítása) a forgalomba hozatal minden szintjén megmaradjon. Ennek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy biztosítva legyen a munkavállalók, a fogyasztók és a környezet védelme;

3.15 **kéri** az Európai Bizottságot, a közösségi politika célkitűzéseinek átfogó mérlegelésekor vizsgálja felül javaslatait azoknak a regionális és gazdasági struktúrákra gyakorolt hatása, és ebben az értelemben a gazdasági és társadalmi kohézió közösségi céljával való összeegyeztethetőségük tekintetében; Ebben az összefüggésben kezdeményezni lehetne ágazati kísérleti tanulmányok készítését a különböző, vegyipari vállalatoknak otthont adó európai régiókban, hogy esetről esetre pontosan meg lehessen ítélni a jövőbeli jogszabályok hatásait;

3.16 **felszólítja** az Európai Bizottságot, vonja le a szükséges konzekvenciákat a 2005. március végére várható hatástanulmányból;

3.17 **kéri** az Európai Bizottságot, a tervezett Vegyi Anyagok Európai Ügynöksége illetékességi körét világosan határolja le, és tegyen meg mindent, hogy a helyi szereplők bevonása révén biztosítható legyen a vegyi anyagokra vonatkozó politika életképes és vállalkozásbarát megvalósítása

Brüsszel, 2005. február 24.

A Régiók Bizottsága
elnöke
Peter STRAUB